

Motion till riksdagen 2018/19:60

av **Per Ramhorn m.fl. (SD)**

med anledning av skr. 2017/18:280 Framtidens äldreomsorg – en nationell kvalitetsplan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa bindande krav på bemanning dygnet runt inom äldrevården och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över hur en ny rättighetslag för äldreomsorgen kan se ut, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett införande av en lagstiftning som säkerställer att de äldres mat i likhet med skolbarnens mat uppfyller vissa grundkrav gällande näringsinnehåll och kvalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetensförsörjning, bl.a. att undersköterskor ska få legitimation, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I denna skrivelse redogör regeringen för sin syn på äldreomsorgen i Sverige. Vi delar flera av regeringens förslag till en nationell kvalitetsplan för framtidens äldreomsorg. Men vi önskar dock framföra följande synpunkter som vi anser är viktiga för att man ska kunna uppnå en äldreomsorg med hög kvalitet som är byggd på bästa tillgängliga kunskap.

Bemanning inom äldreomsorgen

Regeringen skriver att ”för att säkerställa att äldre kvinnor och män får en värdig, säker och individanpassad omsorg har regeringen beslutat att införa en ny bestämmelse i socialtjänstförordningen om bemanning i särskilt boende för äldre. Bestämmelsen

trädde i kraft den 15 april 2016. Inspektionen för vård och omsorg hade tidigare visat att det förekom att kvinnor och män med demenssjukdom var inlåsta nattetid”.

Det visar sig så som vi befara­de att trots skärpta krav på nattbemanningen är bemanningen fortfarande låg på många äldreboenden i landet. De boende, bland dem många med demens, blir fortfarande inlåsta, visar IVO:s oanmälda inspektioner, vilket vi anser är oacceptabelt.

De regler som gäller för bemanning av äldreboenden anger att personal ska finnas tillgänglig utan dröjsmål dygnet runt. Detta innebär att äldreboenden inte är bemannade med personal på plats dygnet runt utan endast att personal finns tillgänglig. Vi anser att man som boende på ett äldreboende ska ha tillgång till personal på boendet dygnet runt eftersom det är viktigt för att de äldre ska kunna få omedelbar hjälp samt kunna känna sig trygga. Att en person finns tillgänglig ger inte samma trygghet och möjlighet att hjälpa direkt. Det är kommunernas ansvar hur nattpersonalen organiseras, varför bemanningen också kan se olika ut i olika kommuner. Vi menar att man ska kunna vara säker på att det finns personal till hands då man behöver den, oavsett i vilken kommun man bor. Därför behövs det bindande krav på bemanning dygnet runt.

Äldreomsorgslag

Det är dags att ge Sveriges vård- och omsorgsbehövande äldre en starkare ställning och att fasa ut begreppet skälig levnadsnivå och i stället tillförsäkra de äldre goda levnads­villkor, vilket skulle innebära en skärpning i förhållande till den minimibetonande standard som skälig levnadsnivå innebär.

Vi anser att det kan behövas en ny lag som ger de äldre tydligare rättigheter. I dagsläget är lagstiftningen i socialtjänstlagen, som ska skydda de äldres behov av omsorg och trygghet inom äldreomsorgen, svag. Det är hög tid att de rättigheter som anses självklara för andra grupper i samhället blir självklara även för de omsorgs­behövande äldre. Därför bör man tillsätta en utredning som får i uppdrag att se över hur en ny rättighetslag för äldreomsorgen kan se ut. Utredningen bör omfatta alla frågor som berör äldres rättigheter inom äldreomsorgen. Det är viktigt att de äldres rättigheter inom äldreomsorgen blir tydligt definierade så att det inte ska råda något tvivel om vad man har rätt till.

Måltider

Det bör vara en självklarhet att även på äldre dagar ges chansen att varje dag få avnjuta nylagad, välsmakande och näringsrik mat. Smak och lukt är ofta de sista sinnen som bevaras intakta. Matens kvalitet och tillagningssätt är därför av stor betydelse för de äldres välbefinnande och hälsa. Målsättningen bör vara att maten ska lagas på plats på boendet så att de äldre kan känna doften från tillagningen och att ansvaret för inköp av råvaror och matlagning ska åläggas särskilt anställda och utbildade kockar eller kokerskor. En matreform för våra äldre med syftet att ge så många brukare inom äldreomsorgen som möjligt chansen att varje dag få nylagad, välsmakande och näringsrik mat samt införandet av en lagstiftning som säkerställer att de äldres mat i likhet med skolbarnens mat ska uppfylla vissa grundkrav gällande näringsinnehåll och kvalitet.

Kompetensförsörjning

Vård- och omsorgspersonalen är en av välfärdens absolut viktigaste yrkesgrupper, och det är oerhört angeläget att ge dem en god arbetssituation och göra arbetet attraktivt. God kompetensförsörjning handlar i lika hög grad om att locka nya personer till utbildningar som om att befintlig personal ska välja att stanna kvar och om att förmå tidigare personal att återvända.

Varje vårdanställd har sina unika förutsättningar och ett eget livspussel att få ihop. Att i alltför hög grad tvingas anpassa sina arbetstider efter arbetsgivarens behov sliter på både kropp och sinne. Detsamma gäller den som inte får arbeta i tillräckligt hög utsträckning eller saknar rätt att gå ned i arbetstid.

Sverigedemokraterna vill att anställda inom offentlig sektor ska ha stort inflytande över arbetstider, med rätt till såväl heltid som deltid. Vi anser också att vårdpersonal ska slippa ofrivilligt delade turer och oönskat skiftarbete, något som ofta är både fysiskt och mentalt påfrestande. Det handlar inte om att avskaffa kvälls- eller helgarbete utan om att få bort scheman där dag-, kvälls-, natt- och helgjobb blandas. Sverige är unikt vad gäller invecklade skiftscheman som försvårar ett normalt familjeliv och dessutom bidrar till risk för ohälsa.

I en rapport från Stockholms universitet (Institutionen för socialt arbete – Socialhögskolan) visar att äldreomsorgspersonalen i Sverige är mer missnöjda med sina arbetstider än äldreomsorgspersonalen i övriga nordiska länder. En av anledningarna är att 52 procent i Sverige arbetar inom äldreomsorgen, en kombination av tre olika skift: vardagar dagtid, vardagar kvällstid samt helg. I Danmark, där man är mest nöjd med sina arbetstider, arbetar bara 10 procent så. Där arbetar majoriteten av personalen i stället antingen bara vardag och helg men inte kväll, eller kväll och helg men inte vardag dagtid.

När det gäller delade turer framstår Sverige även här som tämligen unikt – delade turer förekommer i stort sett enbart i Sverige jämfört med övriga nordiska länder. Den enda rimliga slutsatsen är att det också i Sverige är möjligt att slippa delade turer och att lägga arbetsscheman på ett sätt som bättre passar personalens familjeliv och sociala åtaganden. Arbetsvillkor och arbetsmiljö måste bli betydligt bättre för personalen inom vårddyrkena, annars kommer vi inte att klara kompetensförsörjning för denna viktiga yrkesgrupp inom vården framöver. Dessutom vill vi också införa legitimation för undersköterskor, vilket skulle ge yrket högre status men också höja patientsäkerheten och vårdkvaliteten.

Lagen om valfrihet

År 2018 hade 161 kommuner infört lagen om valfrihet (LOV). LOV innebär att kommunen genom konkurrensutsättning kan tillåta andra utförare av omsorgstjänster och liknande än bara den kommunala. Det sker genom en upphandling inom ramen för LOV – kommunen specificerar de villkor som utförarna ska uppfylla. Lagen om valfrihet innebär att den äldre och dennes anhöriga, i de kommuner där den tillämpas, kan välja den utförare av hemtjänst som passar den enskilde. Skulle man inte vara nöjd kan man välja en annan utförare. För de som inte gör ett aktivt val finns ett alternativ som kommunen valt. Oavsett ålder ska man kunna påverka den vård och omsorg man är i behov av, vare sig det handlar om val av boende, hemtjänst eller vårdcentral. Lagen om valfrihet (LOV) stärker äldres självbestämmande. I längden innebär LOV ökad

valfrihet för seniorer men också att verksamheter som inte är tillräckligt bra väljs bort. Det är den enskilde och dennes anhöriga som vet bäst vad som passar och vilka behov och önskningar den äldre har. Vi avser att återkomma till denna fråga i ett annat sammanhang.

Per Ramhorn (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Clara Aranda (SD)

Christina Östberg (SD)

Ann-Christine From Utterstedt (SD)